

La independència, un luxe en extinció

Un complicadíssim entramat d'interessos condiciona la informació

—Fúlvia Nicolàs i Oriol Pàmies—

Àmbit Periodisme i Societat

La independència professional, amb majúscules o amb minúscules, aplicada a l'exercici del periodisme, ara i aquí, a la situació general dels mitjans i a la nostra feina del dia a dia, serà l'eix al voltant del qual giraran les ponències, les comunicacions i els debats de l'àmbit de Periodisme i Societat d'aquest tercer Congrés dels periodistes catalans.

En un moment en què els resultats d'un imparable desenvolupament tecnològic ens fascinen i ens espanten —i ens exigeixen un esforç important d'adaptació—, en què l'atur castiga una part considerable de la professió i en què nous models de funcionament empresarial amenacen de canviar de dalt a baix les estructures en què havíem après a moure'ns... ¿té sentit, encara, plantejar-nos el vell tema de la independència professional?

Cada cop són més els factors que influeixen, de manera directa o bé imperceptiblement, sobre la nostra feina. Un complicadíssim entramat d'interessos ens condiciona —o tracta de fer-ho— cada vegada que ens posem davant de la màquina, l'ordinador, el micro, la càmera...

No és ja tan sols allò tan vell del poder polític; ara hi ha, a més, interessos empresarials, i supraempresarials: des dels grups econòmics fins als anunciants, passant pels índexs d'audiència, els grups d'opinió i els interessos personals de cadascun dels esglaons de la jerarquia del mitjà,

comptant els del mateix professional.

I si tot això es vàlid sobretot per als mitjans privats, què passa amb els públics, que són els que haurien de garantir, en una situació ideal, aquesta informació independent que se suposa que exigeix la societat?

Voldriem analitzar, en companyia de professionals, d'empresaris, de representants dels agents socials i dels grups de pressió, quins són aquests condicionants. Quina força tenen, quins interessos obeeixen. Com influeixen en la nostra feina, en el nostre exercici professional. I, sobretot, com ens preocupa, tot plegat, si és que encara ens preocupa.

—Els estudiants, si troben feina, veuen constantment vulnerats els principis apresos a la Facultat—

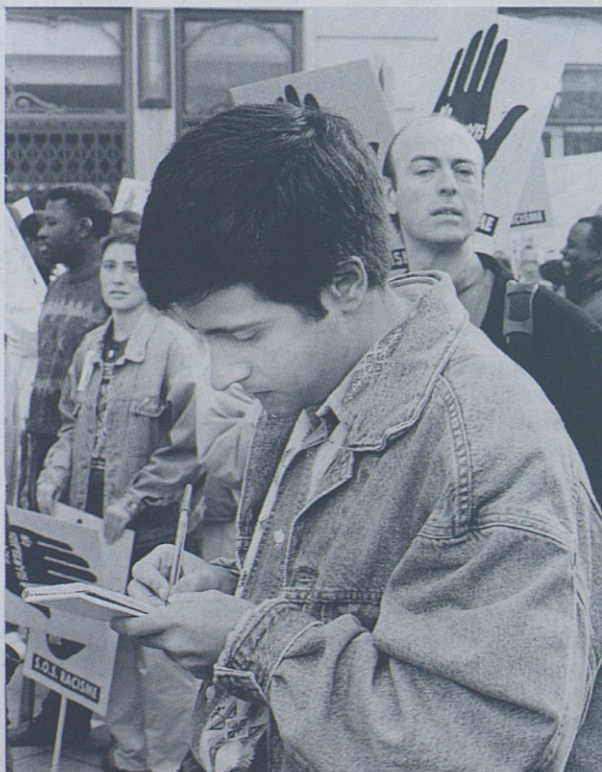

I, evidentment, ens convé analitzar amb quines eines comptem per defensar-nos d'aquests condicionants. Per defensar la professionalitat i la independència en l'exercici de la nostra feina. Tenim —o alguns de nosaltres tenen— codis deontològics, estatuts de redacció, clàusules de consciència, consells professionals. Tenim, fins i tot, un Sindicat de Periodistes. I unes facultats de Periodisme on encara s'ensenya als aspirants a periodista alguns principis "sagrats", immutables... que veuen escandalosament vulnerats tan aviat com surten al carrer i troben, si tenen sort, una feina.

Molts de nosaltres, i no tan sols els directament afectats, voldríem tenir més clar quins han de ser els marcs de funcionament dels mitjans que paguem entre tots, bàsicament ràdios i televisions públiques... En definitiva, ens agradaria saber quina utilitat tenen, a la pràctica, tots aquests mecanismes de defensa que hem anat inventant, i fins a quin punt s'apliquen i afecten en els mitjans on treballem.

Parlant encara d'independència en l'exercici professional, voldríem entrar més a fons en la situació que es viu en algunes "zones sensibles" de la professió: als mitjans locals i comarcals, a la informació econòmica, al periodisme esportiu, a les seccions de cultura i espectacles. És possible parlar d'informació independent en uns sectors on els interessos són tan extraordinàriament forts i vinculants?

I què dir del periodisme polític, on la franja que separa informació i opinió és —si es pot— encara més estreta que en gairebé qualsevol altre àmbit? Què dir-ne, en un moment en què el canvi polític a l'Estat encara és tan recent? Podríem intentar analitzar, amb periodistes i amb

—Cal preguntar-se sobre els canvis que el nou govern produirà en el si dels mitjans—

polítics, quin ha estat el paper dels mitjans —i el dels seus informadors i/o opinadors— en aquest canvi. Poden els mitjans canviar el govern? I el govern, canviar els mitjans? Què ha canviat, el canvi de govern, al si dels mitjans?

De tot el que hem parlat, del que proposem per a debatre, se'n podria extreure la conclusió que parlar d'un gran mitjà independent és ja una utopia. Aquí, i fora d'aquí. Voldríem saber-ne l'opinió d'algun company estranger. A França, per exemple, hi ha ara mateix casos que podrien il·lustrar aquest debat: la crisi recent de *Libération*, la destitució de Christine Ockrent al capdavant de *L'Express*... Intentarem convidar algun dels seus professionals més destacats perquè ens expliquin si proposar-se un mitjà independent, ara i en el nostre món, és encara, econòmicament i professionalment, un projecte viable.

Pot semblar que tot això que hem estat parlant fins ara afecta, fonamentalment, només un sector important de la professió: els que treballem en els mitjans. Però una part quantitativament i qualitativament fonamental dels periodistes catalans treballen, ara i aquí, "a l'altra banda de la trinxera". Gabinetes i oficines de comunicació actuen sovint com a condicionants de la informació, més que com a auxiliars. És fonamental saber què en pensen ells de tot plegat. El títol que hem pensat per a aquest apartat del nostre àmbit és volgudament provocatiu: "Gabinetes de comunicació, ¿quant costa comprar un periodista?". Qui millor que els professionals d'aquest sector pot explicar-nos quins són els mecanismes vigents per a influir, promoure o eliminar una determinada informació?

Un exemple més, encara, per il·lustrar el debat: la guerra a l'ex-Iugoslàvia: ¿quin va ser el paper dels mitjans en la creació d'un clima d'enfrontament ètnic que va conduir a la guerra? I quina ha estat, des d'aquí, la postura dels mitjans que han informat sobre aquesta guerra?

Fora ja d'aquest eix central, són moltes les qüestions d'actualitat professional que preocupen els periodistes catalans. Diverses comunicacions, debats i taules rodones podran plantejar, en aquest tercer Congrés i dins l'àmbit de Periodisme i Societat, algunes d'aquestes qüestions, sobretot aquelles que han anat sorgint en els quatre anys que han passat des de l'últim congrés.

Com ha evolucionat, per exemple, el camp de les ràdios i televisions locals. O el boom de les especialitats, principalment pel que fa a les de tipus "científic", com ciència, sanitat, noves tecnologies o medi ambient... El tractament en els mitjans de fenòmens relativament recents com la immigració, la multiculturalitat, són altres qüestions que poden trobar el seu espai en aquest àmbit del Congrés. I no voldríem oblidar, ja per acabar, la situació dels companys i les companyes que lluiten per poder dur a terme la seva feina amb dignitat allà on la guerra o la violència han convertit la llibertat d'informació en objectiu prioritari a abatir. Esperem que d'aquest Congrés pugui sortir-ne alguna iniciativa concreta de solidaritat ●